

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó közlemények
a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez
czimzendők.
(Ó-vár, Bástyautca 9. sz.)

es

Rendes tagok 2 frt, körli tagok 1 frtot fizetnek.
a „Méhészeti Közlöny“-t és „Erdélyi Gazda“-t
ingyen kapják.

A tanítóképezdek és a méhészet.

Lapunkban lett megpendítve először az eszme és gyűléseinken, értekezleteinken, sokszor volt már megbeszélés tárgya, hogy mennyire üdvös volna, ha a tanítóképezdek tantervében a méhészet, mint kötelező tantárgy, ne csak helyet foglaljon, hanem egyszersmint gondoskodva legyen az ifjuságnak a gyakorlati téren való kiképzéséről is.

Az az ifjuság, mely a tanügy szolgálatába lép, nemcsak egy, nemesen szórakoztató foglalkozás eszközeit bírja a méhészetben, hanem annak okszerű mivélésével állandó jövedelmet is biztosít magának. Oly jövedelmet, mely legkevésbé se vonja el a tanügyi kötelességek teljesítésétől.

Már magában ez a két ok elég nyomatékos a méhészet tanításának indoklására. De tekintve még a tanító által adandó jó példa hatását, a keze alá bízott ifjak, valamint azokra is, a kik már tényleg foglalkoznak a méhészettel, de még nem szerezhették meg mindazokat a méhészeti ösmereteket, melyek a helyes méhészkedéshez szükségesek, — semmi kétségünk se lehet az iránt, hogy a méhészetnek a tanítóképezdekben való rendszeres tanítása, hamar meg fogja hozni áldásos gyümölcsét.

A tanítók vannak hivatva arra, hogy a hazai méhészet fejlődésének lendületet adjanak. — Ezzel nem akarunk a vándortanítói intézménynek praejudicalni. De az határozott véleményünk, hogy a vándortanítói intézmény egy m a g á r a nem elegendő a méhészeti ösmeretek

terjesztésére. Ennek bizonyítására elég már az a körülmény is, hogy a kerületek terjedelme miatt majdnem egész emberi élet szükséges arra, hogy a vándortanító minden községében egy két látogatást tegyen s a tanító párszori látogatása vajmi kevés arra, hogy a kezdő, főleg a tudatlan nép, alapos ismereteket sajátítson el.

A jó példa hatása mindenekfelett való. A tanítók kell, hogy minden községben apostolai legyenek a méhészetnek. Ha az intézetben elsajátították a megfelelő méhészeti ismereteket, könnyű lesz nekik majd, ha az életpálya a vidékre szólitja, teljesíteni nemes feladatukat a méhészet terén is. Ha látja a köznép a tanító virágzó méhesét: önként kap kedvet arra s felébred benne a vágy, hogy tanuljon a maga hasznára. Az a tanító, a ki az egyszerű földműves mestere volt, mindig kézügyben van s akkor szolgálhat helyes tanácsadással, mikor a legnagyobb szükség van arra; így megerhetjük, hogy a köznép nem fogja fényüzési cikknak tekinteni a „ládás kast“, — mint ma, hanem meggyőződik annak valódi céljáról; a régi rendszer szerinti méhészkedésben pedig, az eddigi semmittevés és babona helyett okszerű kezeléssel fogja az eredményt sokszorozhatni.

A méhészet minden barátja örömmel és a legnagyobb elismeréssel vette tudomásul gr. Csáky Albin közoktatásügyi miniszter legújabb rendeletét, melyben elrendelte, hogy az állami tanító- és tanítónőképezdékekben jövőre a méhészetet rendszeresen tanítsák.

E rendelet értelmében valamennyi állami tanító- és tanítónőképezde mellé minta-méheset fognak felállítani, hogy a leendő tanítók, a gyakorlati téren is megfelelő ismereteket szerezhessenek.

A mely intézetnél nincs megfelelő tanerő: a vándortanítók lesznek behíva. A hol azonban a tanítóképezdek székhelyén méhész-egyleti központ is van: remélhetőleg, a méhész-egylet által felajánlt szakember fogja teljesíteni a tanítói tiszteket.

Örömmel konstatáljuk azt is, hogy a kolozsvári tanítóképezde derék igazgatója, Pál Ferencz ur, a legnagyobb buzgósággal fáradozik azon, hogy a minta-méhes még a jövő hóban fölállíttassék, mi célból egyletünk elnökségével érintkezésbe lépén, ma már kész a tanítóképezdei minta-méhes tervezete, költségvetése; a szerződés csak miniszteri megerősítésre vár. A tanítást pedig egyelőre, valószínűleg egyletünk egyik tagja fogja teljesíteni, ki, mint kiváló szakember, az elnökség által ajánlva lesz.

A miniszter eme rág várt intézkedése a hazai méhészet felvirágzásának legszebb reményeit nyitja meg előttünk s óhajtjuk, vajha ugyanazon indokok alapján, melyek a közoktatásügyi miniszter elhatározását befolyásolták: a felekezeti tanítóképezdénél is életbe léptetnék azt az intézkedést, melynek közgazdasági fontossága mellett, elenyészően csekély az a költségtöbblet, mit a méhészet tanítása fog okozni.

Méhek teleléséről.

III.

A mi alakjukat illeti, telelési szempontból első helyen állanak az ingatlan szerkezetű kaptárok és ezek közt is a szalmából, gyékényből fontak. Minthogy ezek fonva vagy varrva vannak s rossz melegvezetők és idővel a méhek által egész belsejük viaszszal vagy gyantafélékkel vonatik be, a vizgöz káros hatásának teljesen ellentállanak, nem dudorodnak és nem repednek. Kupos szerkezetükből kifolyólag falai egész a kuptól lefelé igen ferde állásuak, viaszos falaira lecsapódott vizet nem hullatják vissza a lépekre, hanem levezetik az alydeszkára. Ezekben a lép igen ritkán penészedik, csak ha nagyon nedves helyen telelünk. A kipárolgás is igencsekély, mivel léghez nem jut be s éppen ebből kifolyólag, a méz megsűrűsödése és megjegecsezése is igen ritka. Nem így van az ingó szerkezetű kaptároknál: falai függőlegesek, lapos fedele vízszintes. A felfelé áramló vizgöz a fedélre csapódik, a honnan visszahull a szegény méhekre és lépekre, belefoly a fedetlen mézes sejtekbe s míg a méhek által nem takart lépeken penészt idéz elő, addig a méz felületét felhigitva, az erjedést segíti elő; igen gyakran innen van a tavaszi vérhas. Ezen hátrány leginkább mutatkozik a fennebb rosznak jelzett tapaszos kaptároknál s ezek közt is méginkább azoknál, melyeknek mézürök a költőür felett van. A kupos kasoknál a meleg felfelé szállva, fennreked, innen nyomul alább az idő enyhültével. Minthogy a meleg fenn összpontosul, a nagy hidegek beálltával méheink fennebb huzódva, egész csomóban, mind több meleget élveznek, kevés mézet fogyasztanak. A tavasz küzeledtével a meleg lefelé terjed, a fiasítás mind nagyobb tért foglal el, gyorsan fejlődik a család. Lapos fedelű kaptárainknál egész hosszában terjed a meleg, így hát hátra is, a hol méz nincs s így nélkülözhető volna. De mennyi meleg illan el az

ablakoknál, fedődeszkáknál, különösen ha a méhész még késő ősszel is valami okból felbontotta. A légáram sok vizgőzt és lecsapodást okoz és elviszi a kaptár melegét; a meleg hiánya tulságos mézfogyasztásra kényszeríti a családot s megint előáll a vérhas. Minthogy a kellő meleget későbbre tudják kifejtetni, mint a kúpos kasokban, innen kimagyarázható egy részben a lassabb fejlődés. Az igaz, hogy a gondos méhész a meleg visszatartását a mézür és ajtó, ablak közeinek kitömésével segíti elő, de ez nem oly tökéletes, mint a kúpos kasokban. A nyílások szegleteknél, széleknél mutatkoznak leginkább, bármily tömötten igyekezzünk körülömni, éppen ott nem lapul oda, hol leginkább kellene: a széleken, sarjun, szénán és az ajtó széleinél meg van a légszűrődés. A sarju, széna tömések nem is valami egészségesek. Az átszivárgó vizgőz megnedvesíti a különben sem valami száraz sarjut, a mely dohadt rosz visszagőzölgésénél fogva rosz levegőt és penészt idéz elő a kaptárban. Ezen oknál fogva is, telelésre előnyösebb azon kaptár, melynek mézüre hátul van, mert így csak egy helyt kénytelen sarjuval tömni és nyílás is kisebb van, így hát jobb melegtartó.

Szerkezetére a kaptárok közt leghátrányosabbnak tartom a rakaptárt, a hol igen sok esetleges nyílás lehet s a vizsgálat is nehézkes. Legelőnyösebb szerkezetűek telelési szempontból azok, melyek egy tömör, elválaszthatlan, egészben több család befogadására alkalmasak (iker, 3—4—6-tos stb. kaptárok), mivel a lakások oldalai több oldalról kölcsönösen melegítettnek s a küllég hatásának kevés részük van kitéve.

Az elősorolt előnyökből és hátrányokból levonva a következtetést, és a méhek természeti hajlamát is követve, mint legjobb telelő méhkasokat a gyékény-, sás- és szalmából készült ingatlan szerkezetű kúpos kasokat választjuk. De az okszerű méhésznek nemcsak a telelést kell figyelembe vennie, hanem a nyári mézhozamát is; itt már messze felülhaladják ingószervezetű kaptáraink az ingatlanokat. — A mi előnyös mutatkozik a kúpos kasokali telelésben: háromszorosan felülmulják az ingószervezetűek mézelésben. Így hát az ingókaptárok mellé állunk okvetetlen, alkalmazva lehetőleg az ingatlanok előnyét.

Jó telelő kaptárainkat szalmából, sásból, gyékényből készítjük, vagy kettős deszkafallal látjuk el és puha roszmelegvezető anyagokkal tömjük. Belsejét viasszal itatott papendéklivel béreljük; külsőjüket olajos, gyantatartalmu festékekkel huzzuk be, különösen a szabadban te-

lelésnél. Alakjukat, szerkezetüket tekintve, választjuk először az iker, 3, 4, 6 stb. összetett kaptárokat, másodszer, a melyeknek mézüre hátul van; általában azokat, melyeknek szerkezetüknél fogva is igen kevés esetleges nyílásuk lehet.

A jó telelés sikerének harmadik feltétele a méhes. Alkalmas kaptárokkal és kellő ellenőrzéssel, a szabadban és nyílt méhesben is lehet sikerrel telelni, de én mégis a zárt méheseket tartom a jó telelésre alkalmasoknak. A zárt méhes nincs kitéve annyira az idő viszontagságainak, minő a hirtelen váltakozó hideg és meleg, szél, fergeteg, hóvuhatag stb. — nincs kitéve a méhek csendjét annyira módon felzavaró állatok alkalmatlankodásainak. Az olyan zárt helyiségeket, melyekben csak telelni lehet, minők a szobák, pinczék, vermek, földalatti üregek, egyáltalában nem tartom ajánlatosnak; ezeknél többre becsülöm a szabadbani telelést. Ha a méheket késő ősszel pakolással, hurcolással fel kell zavarnunk, már magában elég hátrány, mért korán nem tehetjük a tisztulási kirepülésért, későn pedig a felzavaráskor a kaptárba szétoszolnak s mire lecsendesednének, a hideg miatt annyira elgyengülnek, hogy egy részük itt-ott kis csomókban a kaptár fenekén a lépek, alján, vagy hátul az ablak közelében, a lépek közt maradnak a fő csomótól elszakadva, a hol halálukat is lelik. De állhat elő a tisztulási kirepülésre alkalmas idő, a mikor a jótévő tisztulástól a zárt helyiségben el vannak zárva. A pinczék, vermek, földalatti üregek dohos, nyirkos levegője penészt és vérhaszt idéznek elő; a szobák esetleges fűtése megcsalja a méheket, tavaszt remélve, korán, nagy mérvű fiasításhoz kezdenek s ki nem repülhetvén, önmagukat felháborítva, ismét a veszedelmes vérhas keletkezhetik stb. stb.

Én a nyári tartózkodásra is alkalmas, zárt méheseket tartom jó telelőknek. Ha ezen zárt méhes nincs is annyira pontosan készítve, hogy itt-ott nyílás ne legyen, de mégis a szél csak szűrődve, nem tudja félig is lehűteni a kaptárokat, mikép a szabadon. Vékony deszkafallal kerített méhesünket jó, tavasszal, fedéllel és jól záródó ajtókkal ellátunk. Az ilyenekben nem csak télen, de nyáron is védve vannak méheink. Télen nem érzik a zord szeleket, a csalóka napsugárt, nyáron a nap forró hevét. Szintugy védve vannak a sokféle állat háborgatásától.

(Vége köv.)

Méhészeti estélyeink.

Ismeretes dolog, tisztelt méh. társaink előtt, hogy egyesületünk elnöksége, mióta Egyesületünk életre kelt (1880. decz. 26.), a központban, Kolozsvárt, a tanulni vágyók folyton tartó, nagy érdeklődése mellett, minden tél folytán megtartotta tanulságos estélyezéseit. Természetesen, az is tudva van, hogy mi eredménye lett e folytonos mozgásnak s illetve mozzgatásnak. Az pl. hogy ez idő alatt nem kevesebb, mint 478 méhész, méhtartó s leendő méhész vett részt s illetve ismerkedett meg teljesen azokkal a dolgokkal, a melyekre eo ipso elkerülhetlen szüksége van, ha igazában gyönyörködni akar a méhek életében s hazzonnal akarja társítani e gyönyörködését. Megelőző teleinken történt eredményes működéseink 1886. ápriliseig az Erd. Gazdában, s ettől kezdve saját Méh Közlönyünkben — a mennyire a tér engedte, jelezzük; s most tehát csupán arról kívánunk megemlékezni, hogy e tél folytán — idáig — mi is volt csak? Hát az, hogy ismét zsufozásig telik minden szombat estve nagy iroda-termünk, régi és újabbnál újabb ügytárral, — s működésünk — fölváltva ugy, a mint „kinek-kinek adák az Istenek.“ De hogy igazi érdeket keltőleg — s arról már magam állok jót — hogy mindannyian a méhészetnek mai színvonalán álló korrektséggel, — arról beszéljenek azok, kiknek nevét itt már csak azért is szükségesnek tartom megörökíteni, hadd lássák a meszi távolban levő társaink is egy igazi erős fálánkszot képező ügyfelüket.

Mindenekelőtt, jól esik megemlíteni magukat az „estélyek előadóit“: Bodor László, Albu József, Wieder József, Károlyi Gyula, dr. Kőmives, Turcsányi s csekély magam személyében, kik eddig fölváltva tápláltuk kedves társainkat a méhészet áldásos igéivel, — továbbá, Gebhardt, Csiki J. József és Lukács, Boér Sándor, Knöpfler Károly, Gajzágó Tivadar, Turcsányi, Antónia János, Hory Béla, Gazsy tanár, Ferenczi András, ifj. Vikol, Donáth Lajos, Fogarasy Vilmos, Gamauf Vilmos, Tamási János, Voith Péter, Lázár Ödön; szamosujvári új körünk lelkes tagjai közül Voith Gergely és Páll Kristóf, kik közgyűlésünkön is részt vettek. A fiatal nemzedékből: Gál József, Ekárt Andor, Geréb Zsigmond, Demeter Dénes, Sándor Géza, Szász András, Pázsint Mihály, Vári Albert, Lőrinczi Dénes, Kovács Imre, Székely András, Márkos Ferencz, Biró Lajos unitárius theologusokat; Dorogh Lajos, Keresztes Károly, Orosz Endre, Beth József, Gombos Antal,

Philippi Vilmos, Osváth Géza, Benedek Zoltán, Togyerán Pompei, Tattár János, Neubauer Elemér, Gábosi László, Tana János, Vachold Gyula, Ágoston Béla, Tóbiás András, Novák Ferencz néptanító-jelölteket; Dénes Ferencz, Gönczi Ödön, Gálffy János, Kiss Ernő, Kerekes Dezső, Graef János s több gazdászokat; Kürthy László, Gánóczy Tivadar és Puskovitz Mátyás kertészgyakornokokat. — Végül örömmel említjük föl, hogy a legközelebb (febr. 8-án) tartott igen népes és — a szó teljes értelmében érdekes estélyünken ott láttuk jó növendékeivel Paal Ferencz képezdei igazgató urat is, a ki nagy érdeklődéssel hallgatta végig e sorok írója szerény előadását s szemlélte a mai estélyre összehasonlítás és izelés céljából összehozott nagymennyiségű mézeket és mézes készítményeket. Szives ígérte, hogy többször fog szerencsétlenni.

Különösen kitűnt az egylet gyönyörű lépes és pergetett méze, a Szántó Sándor hosszuszói pergetett méze, a Gebhardt, Szentgyörgyi, Bodor, Andrásföszki, Tamási pergetett mézei, Andrásföszki és Bodor méhsöre, a Bodor kitűnő mézbora, mézpezsgője és mézkognacja, Szentgyörgyi Lajosné jó mézes pogácsái — s végül mindezek koronájául a Gebhardt Döme mézbe főzött alma, körte, szilva, dió, málna, ribizli, egres, ringló, paradicsom, földi és fái bodza-gyümölcs, eper befőttei és izei. Erdemes és szivesen is fogjuk tenni, hogy egy terjedelmesebb cikkben külön emlékezzünk meg e készítményekről, hogy általános elterjedést biztosítsunk e kiválóan sikerült, finom portékáknak, addig is nagy elismerással adóztván összes izelő társaink nevében a derék bemutatónak s illetve készítőnek.

Szentgyörgyi Lajos.

Vegyes közlemények.

— Kérem. Felkérjük a tagsági díjjal hátralékosokat, hogy esedéke tagsági díjalkat sziveskedjenek mihamarább beküldeni Gebhardt Döme pénztárnokhoz, Kolozsvárt. Rendes tagsági díj egy évre 2 frt. Köri tagsági díj 1 forint. Ugy a rendes, mint a köri tagok, a „Méhészeti közlöny“-t és „Erdélyi gazdá“-t ingyen kapják. Köri tagsági díjkedvezményben részesülnek a községek, körjegyzők, tanítók és segédlelkészek, valamint a magyar méhészek egyesületének tagjai, minthogy viszont, az erdélyrészi méhészegylet tagjai is 1 frtért kapják a „Magyar méh“ czimű szaklapot.

— Szamosujvári „körünk“ buzgó elnöksége febr. 22-én, márczius 15-én és 29-én méhészeti estélyt tart Szamosujvár központ tanács-

termében. A rendezéssel Voith Gergely, ig. alelnök, Páll Kristóf, köri méhésztanár és Péterffy Gyula társakat bizta meg a febr. 2-án tartott ig. vál. ülés. Hogy a tervezett estélyek minden tekintetben sikerülni fognak, biztosít arról a Páll testvérek, Voith és Péterffy s más, gyakorlatilag is képzett ügytársaink közreműködése.

— **Csiki János József** tagtársunk amerikai gépeket rendelt, melynek segítségével az eddiginél is jóval szebb és tökéletesebb műsejtet gyárt. A múlt estélyünkön bemutatott lemez, mondhatjuk páratlan a hasonnemű, általunk ösmert gyártmányok között. Ajánljuk méhésztársainknak. A Csiki János által kibocsátott árjegyzék a következő: 1 ko. 1. sz. mülép 30—35 lemez, 216 mm. széles, 163 mm. magas, = 10,560—12,320 □ cm. 2 frt 30 kr. 1 ko. 2 sz. mülép 38—41 lemez, 216 mm. sz., 163 mm. m. = 13,380—14,760 □ cm. 2 frt 40 kr. 1 ko. 3. sz. mülép 44—50 lemez, 216 mm. sz., 163 mm. m. = 15,490—17,600 □ 2 frt 50 kr. 1 ko. 0. sz. mülép 30—32 lemez, 216 mm. sz., 163 mm. m., = 10,560—11,260 □ cm. 2 frt 50 kr. Készletben csakis 216/163 mm. nagyságu lapokat tartok, kívánatra azonban az eddig ismert bármily nagyságu kaptárok keretmérete szerinti mülépeket is a megrendelés kézhez vétele után, 24 óra eltelte előtt, árkülönbség nélkül megküldök. A 0 lapok sejtjei a dolgozó méh sejtéknél nagyobbak, és kisebbek a here sejtéknél, minek következtében az anyaméh által nem petéztetnek be, a fiasítás meggátlásánál kitűnő szolgálatot tesznek. Az árak helyben Kolozsvárt, csomagolás nélkül, készpénz fizetés mellett értetődnek. Ládák árai: 1 ko. 10 kr. 2 ko. 18 kr. 3 ko. 24 kr. 4 ko. 30 kr. Jelen árjegyzék kibocsátása által minden eddigi árjegyzékeim érvénytelenné váltak.

A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt, köri tagsági díj 1 frt. A tagsági díjak Gebhardt Döme pénztárnoknak küldendők Kolozsvárt. A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Alapszabály 4 §.)

Lapfelügyelő bizottság: Álbu József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Nyomatott Gámán János örökösseinél.